

Marianne Haage

Datum: 2023-09-28

Kommunekolog

Värmdö kommun

Projektnummer: 20626

134 81 Gustavsberg

[08-570 470 00](tel:08-57047000)

varmdo.kommun@varmdo.se

www.varmdo.se

Artskydds-PM

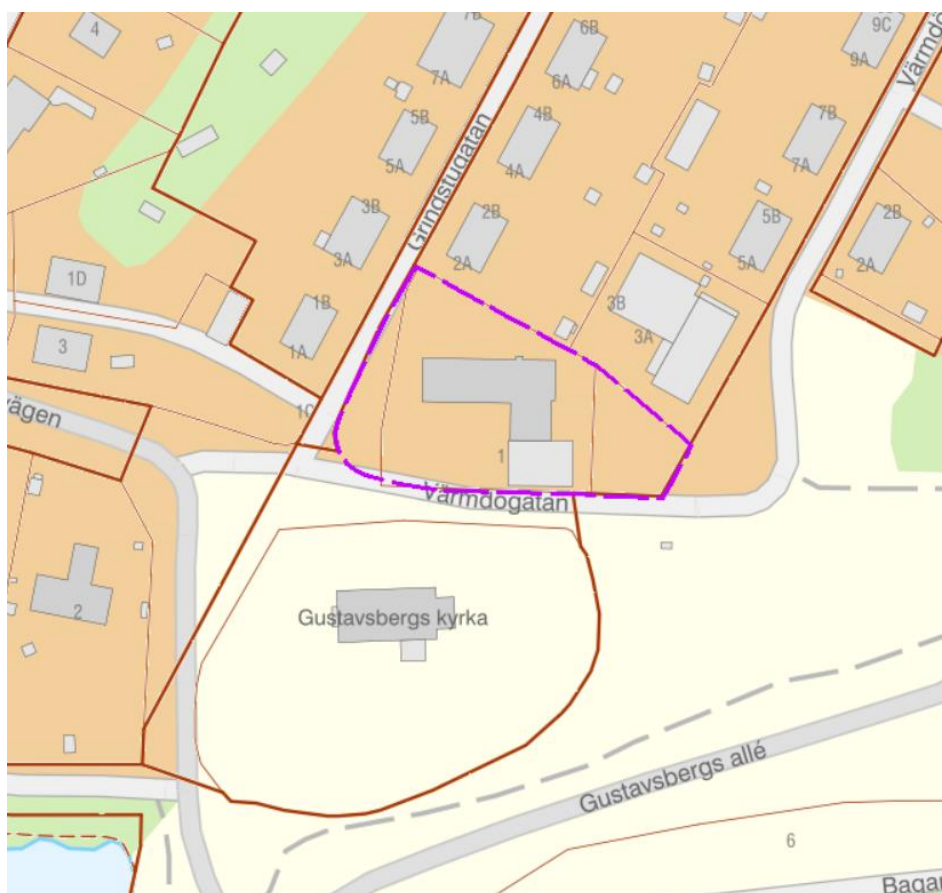
- Skyddsåtgärder för fladdermöss i detaljplaneområdet Församlingsgården

Version 1

Syftet

Detta artskydds-PM har tagits fram av kommunekolog för att ta fram skyddsåtgärder för fladdermöss för detaljplan Församlingsgården (Figur 1) som är under framtagande. Området ligger i Gustavsberg i Värmdö kommun intill Farsta viken och Gustavsbergs kyrka. Materialet avstäms med länsstyrelsen i syfte att utröna om existerande bedömningar och skyddsåtgärder är tillräckliga, eller om MKB behövs samt artskyddsområde, inventeringar och artskyddsutredningar.

Alla arter av fladdermöss i Sverige är skyddade enligt 4 § artskyddsförordningen. Både individerna och deras livsmiljöer är skyddade och får inte påverkas negativt.

Figur 1. Detaljplaneområdet är markerat med lila streckad linje.

Områdesbeskrivning

Naturmiljön i detaljplanen består av trädgård, gräsmatta och fyra grövre lövträd. De naturvärden som finns är främst kopplade till träden men i övrigt bedöms platsen inte ha anmärkningsvärda naturvärden. Omkring finns dock värdefulla miljöer med fler gamla och grova lövträd, inte minst vid kyrkan direkt söder om planområdet.

Platsbesök genomfördes 2023-09-23.

Fladdermöss

Närheten till Farstaviken i kombination med grova lövträd gör att området som helhet är attraktivt för fladdermöss och kommunens tidigare inventeringar (Fladdermusinventering Värmdö kommun Artkartering 2011, Noctula; Fladdermössen i Värmdö kommun 2013 02 22, Sebastian Bolander kommunekolog i Värmdö kommun) visar på förekomst av nordfladdermus (rödlistad som nära hotad, NT), vattenfladdermus och dvärgpipistrell. Även andra observationer finns i Artportalen (hämtdatum 2023-09-20) av samma arter vid Farstaviken. I en ek i närheten har spillning rapporterats vilket tyder på plats för dagvila eller koloni.

I korthet behöver fladdermöss tillgång till insektsrika miljöer och är känsliga för belysning under dygnets mörka timmar. De behöver övervintringsmiljöer såsom grottor eller jordkällare och platser för dagvila vilket kan ske i till exempel träd eller under takpannor och på vindar. Sådana miljöer kan också användas som koloniplats där ungarna föds och växer upp. Utöver grova lövträd är brynmiljöer och vattentillgång viktigt och många arter jagar över vattenytan. Insektsrika marker tillhandahåller viktig föda.

Planområdet har begränsat med värden för fladdermöss men lövträden kan vara av viss betydelse men inga håligheter finns i stammarna. Planområdet ingår ändå som en del av en större livsmiljö. Det angränsar även direkt mot områden med högre värden för fladdermöss som kyrkan som både i sig kan vara en livsmiljö men som har grova lövträd runtom.

Fladdermöss är skyddade enligt artskyddsförordningen 4a §: Det är förbjudet att, i fråga om sådana vilt levande djurarter som har markerats med N eller n i bilaga 1 till artskyddsförordningen,

1. avsiktligt fånga eller döda djur,
2. avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder,
3. avsiktligt förstöra eller samla in ägg i naturen, och
4. skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats.

Förbudet gäller alla levnadsstadier hos djuren.

Förslag på planbestämmelser och övriga skyddsåtgärder

Detaljplanen för Församlingsgården behöver för att ta hänsyn till fladdermöss i exploateringsavtal, skötsel av området och i planhandlingarna. Observera att skydd för fladdermöss i befintliga hus kan utöver upplysningar i plankartan inte regleras i detaljplanen då det inte är naturmark. Ansvaret faller på den som utför en åtgärd.

Plankartan bör innehålla **upplysning** om att skyddade arter kan förekomma och

dessa bör sedan beskrivas i planbeskrivningen:

- Planområdet hyser arter som är skyddade enligt Artskyddsförordningen. Negativ påverkan kan utlösa förbud. För mer information se planbeskrivningen.

Planbestämmelse behövs också som skyddar de grövre lövträden samt markens höjd där träden står, mätt som hela kronans zon med viss marginal. Marklov ska krävas för fällning och i planbeskrivningen ska framgå att marklovsärenden ska skickas på internremiss till kommunekolog. Träden är redan markerade på tidigare plankarta som även inkluderade Stadsparken.

- Skyddsvärt träd som ska bevaras. Trädet får endast avverkas om det utgör en säkerhetsrisk. Om trädet fälls ska stammen tas om hand för att gynna fauna och återplantering ska ske med träd av samma eller liknande inhemsk art och med en stamdiameter om minst 15 cm
- Markens höjd får inte ändras och marken får inte hårdgöras, i syfte att skydda trädens rötter

I exploateringsavtalet behöver följande saker ingå:

- Utomhusbelysning ska minimeras och den armatur som ändå sätts upp ska vara nedåtriktad med våglängd anpassad för minimal störning enligt bästa (ekonomiskt rimliga) teknik som är tillgänglig vid genomförandeskedet. Belysning bör helt undvikas på baksidan av huset, det vill säga norr om bebyggelsen och mot de grövre lövträden. Dekorativ belysning ska heller inte ske av träd eller husfasad.
- Om stora fönster ska ha på den nya byggnaden kan anpassningar behövas för att minska ljusläckaget, särskilt åt norr och mot träden. Helst ska inget ljusläckage ske in mot trädkronorna. Placering av fönster på lämpligare platser än mot trädkronorna kan övervägas som skyddsåtgärd, alternativt mindre fönster. Skärm som riktar ljuset nedåt kan hjälpa i viss mån men vid mycket stora fönster är nyttan begränsad. Automatisk avstängning av ljus i rum som inte används är positivt. Bästa (ekonomiskt rimliga) teknik som är tillgänglig vid genomförandeskedet ska användas för att minska ljusstörning från byggnaden.
- De grövre lövträden behöver skyddas under byggarbetet. Länsstyrelsens broschyr **Skydda träden vid arbeten** behöver följas. Vidare måste rotzonen (området under kronan med viss marginal) stängslas under byggtiden för att undvika att åtgärder (grävning, förvaring av tunga saker eller maskiner, etcetera) sker där vilket är mycket skadligt för träden och kan orsaka röta som gör att träden dör efter några år. Att bara skydda stammen är verkningslöst om rötterna far illa. Om rötter ändå slits av ska de omedelbar beskäras med ren snittyta och täckas över med markduk.

Med ovanstående skyddsåtgärder bedöms ingen negativ påverkan ske på fladdermöss. Detaljerad utformning av skyddsåtgärderna utformas vid framtagande av exploateringsavtalet med hjälp av sakkunnig på fladdermöss.

För att skapa mervärde för fladdermöss är det positivt om exploateringsavtalet även innehåller följande åtgärder, de bedöms dock inte vara nödvändiga skyddsåtgärder.

- Ytor som bara består av gräsmatta kan göras om till ängar. Marken plöjs upp och blandas med sand varpå enbart inhemska ängsfrön sås i september. Fröna krattas mycket lätt ned vid sådd. Ängar genererar mycket insekter och är även värdefulla särskilt för pollinerande insekter.
- Fladdermusholkar sätts upp i detaljplaneområdet.